PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

НА ТЛІ ЖОРСТОКОЇ ДІЙСНОСТИ.

(Кореспонденція Ю. Тютюника з Рад. України.)

(Продовження.)

V.

В суто хліборобській країні, якою є західно-українські землі, ціле суспільне й політичне життя, всі рухи й відрухи мають своє джерело в земельній справі. 93—99 відсотків селянства тої країни є незаможниками й середняками. Село — українське море. Поміщики й більшість куркулів — Поляки. Місто на загал польське. Місто не є тереном скупчення промислового пролетаріяту — носія ідей революції. Воно є місцем осідку торговельної буржуазії, крамарів, спекулянтів, паразитарної інтеліґенції, люмпенпролетаріяту, — усякого урядництва, поліції та війська. Те місто є осередком всього ненависного, що нагадує про владу завойовника. Західно - українське місто — кольоніяльне місто, позитивна роля якого в революційних руках не значна. Воно є торжищем, де можна продати честь і свободу за гроші й де їх продають.

Треба свідомо й сміливо дивитись у вічі дійсности... Інтеліґенція загалом є найменше витревалою й найменше прінціповою групою населення. Вона є речником ідей пануючої кляси, розуміється, коли та кляса підхарчовує інтеліґенцію. Інтеліґенція української національности нічим не є кращою від якоїсь иншої. Навпаки, вона є одною з найгірших. А причина останнього полягає в тому, що вона є інтеліґенцією нації, яка силою історичного розвитку зведена до ролі майже одної кляси — селянства, кляси соціяльно пригнобленої і до цього часу навіть ніде не мріючої про захоплення політичної влади, кляси бунтарської, яка може стати базою для революції, але ніяк не спроможеться на керуючу ролю. Українська інтеліґенція Західної України економічно залежить від буржуазії чужонаціональної й за ради шматка хліба готова служити не лише соціяльному, а й національному ворогові працюючих мас Західної України. Її спробу в 1918—19 р.р. захопити політичну владу під прапором українського націоналізму спіткало фіяско, бо вона намагалася йти всупереч з історичною ролею інтеліґенції — слуги кляси, а не керовника, диктатора над клясами. Півдесятка злиденних дідичів, півтора десятка ошарпаних промисловців з якоюсь тисячею дрібненьких крамарів не могли стати базою для національної революції. Селянство-ж і робітництво лучило до купи національну революцію з революцією соціяльною. Інтеліґенція пішла шляхом одної лише національної революції, вона намагалася поділити неподільне й була росчавлена колесами історії. Инша річ — обєктивні причини, так би мовити, передумови того явища. Їх можна знайти в рабській психіці інтеліґента, який не смів руйнувати буржуазний лад — матеріяльну базу свого істнування, не відаючи, що його чекає після перемоги соціяльної революції.

Ціла політика сучасної Польщі й усіх, хто стояв і стоїть поза її плечима, йшла і йде по лінії відокремлення української інтеліґенції від українських мас. Всі вони добре розуміли, що перемогти в боротьбі без використання інтеліґенції ніяка кляса не може, й особливо кляса селянська, темного, затурканого, без орґанізаційних звичок і досвіду. Тому шляхта спочатку найгірше ніби то натискала на українську інтеліґенцію, поширюючи леґенду про "Ciehi ludek rusiński". Українську інтеліґенцію шляхта вдарила по найболючішому місці — позбавила її заробітку в державі. А та інтеліґенція майже виключно складалася з державних урядовців чи осіб, які так чи инакше живилися біля державного жолоба. То й було причиною відомого "хрунівства" — частина інтеліґенції на чолі з Твердохлібом, Яцковим та Ільковим пішла на службу новим панам стану. Друга частина інтеліґенції, най численіша й найвпливовіша, апелює до переможної Антанти. Її репрезентант Петрушевич тупцює по сінцях усіх міжнародніх конференцій, засідань т. зв. Ліґи Націй, переконує міністерських секретарів і швайцарів у чистоті й шляхетности своїх помислів, засипає всіх і вся меморандумами, перераховуючи польські звірства й доказуючи право порушення, що їх творить Польща. Стара Европа слухала, навіть іноді підморгувала безталанному кавалерові, манила й манила. Петрушевич чекав терпеливо і вперто й умовляв західно-українську інтеліґенцію: "Чекайте, Антанта, Ліґа Націй за нас". Інтеліґенція переконувала маси в антантівській справедливости й переконала всіх... у своїй безмежній глупоті. Старій розпустниці Европі допекли до живих печінок Петрушевичові скарги на неправні вчинки шляхти й перша подарувала шляхті акт з 14. березня, підтверджуючи право шляхти до Західної України.

Третя частина інтеліґенції хопилася за револьвер, динаміт, бомбу. В її вчинках більше помсти, ніж чогось иншого. А помста не є ні метою, ні заходом розумного політика. Індивідуальний терор, оскільки він не набере масового, стихійного характеру, не дуже дошкуляє завойовникові. Без масовости він є марнотратством сил і, в кращому випадку, не економним витрачанням запасів енерґії.

Лише невеличка, четверта частина, де в чім споріднена третій частині, а в де чому до краю ворожа їй, шукає шляхів до мас. Вона йде помацьки, хитаючись, аж поки не стає на ґрунті української радянської державности. Тільки тоді, почуваючи під ногами міцний ґрунт, вона починає ділати, иноді помиляючись, набирається досвіду. Сінтез національної й соціяльної революції на "кресах" надає їй сили й бадьорости, оскільки ця течія не буде підходити до вирішення місцевих питань по якомусь единоспасаємому шабльону й оскільки вона не піде шляхом безґрунтової імпровізації.

(Далі буде).

СТОРІНКА НАШИХ ЧИТАЧІВ.

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО В САВТ ПОРКЮПАЙН, ОНТ.

Здається, що від часу заснования цеї місцевости наше робітництво ще не відчувало себе так веселим і щасливим, як в день 15. лютого ц. р. Цей день був великим урочистим святом для укр. робітників в Савт Поркюпайн.

Коли прийшла 7-ма година вечером 15. лютого, всі свідомі робітники і робітниці спішили до новозаснованого Укр. Роб.-Фарм. Дому, щоб привитати цей дім, як свою будучу просвітну інституцію.

В цей вечір відбувся концерт і тому всі робітники і робітниці спішили, щоб не спізнитись.

Нарешті прийшла довго ожидана хвиля. На сцену виступив т. Костиник, привітав сердечно зібраних і короткою промовою отворив дім і закінчив словами: "Бажаю якнайкращих успіхів в новозачатім ділі". Після отворення хор відспівав "Інтернаціонал". По відспіванню робітничого гимну, промову виголосив т. Бачинський і склав щирий сердечний привіт від Укр. Роб.-Фарм. Дому в Тіммінс, як також здав звіт з з'їзду Т.У.Р.-Ф.Д. у Вінніпеґу, при чім завізвав присутних до дальшої щирої та солідарної праці на просвітному полі, за що присутні нагородили бесідника гучними оплесками.

По цім хор відспівав пісню, "Ой гиля, гиля", а відтак т-ка Чорна виголосила сердечний привіт від жіночого відділу в Тіммінс і не забула пригадати зібраним про обовязок жіноцтва в орґанізації та про виховання молодого покоління.

Перед павзою т. М. Гнатюк виголосив реферат. Він сказав про значіння Товариства Укр. Роб.-Фарм. Дім і його діяльність та завізвав присутних, щоби якнайчисленніше горнулись до Укр. Роб.-Фарм. Дому, черпали з него науку, щоби просвічувались, бо вже найвищий час приходить, щоби стати до боротьби з найбільшим ворогом робітництва — темнотою. Завізвав також родичів, щоб посилали своїх діточок до школи, щоби виховували їх на правдивих і щирих борців за поневолених, щоб молодий діточий квіт зміг докінчити зачате нами діло, щоби вмів розріжнити зло від доброго і завести новий лад на світовій арені, такий лад, про який ми мріємо зараз, лад, де не було-б ні панів, ані рабів, а всі рівні, всі працюючі, щоби всім однаково сонце світило на світі і щоби всі взаїмно себе звали товаришу і товаришко. Здається не було серед присутних такого робітника чи робітниці, котрі не відчули-б цеї гарячої промови, здається не було учасника того свята, котрий не відчував-би прихильности до Укр. Роб.-Фарм. Дому. Майже всі присутні мовчки з похиленими головами прислухувались промові т. Гнатюка і мріяли, в якийби спосіб зарадити нашим злидням, нашому горю. І вірю, що у всіх була одна відповідь і одна думка, що лише при помочі просвіти зможемо поправити своє нужденне життя. Тов. закінчив свою промову кличем: "Робітники, ширіть поміж себе культуру, знання, єднайтеся, бо в єдности наша сила!" За свою щиро-палку промову бесідник одержав грімкі оплески.

По промові проголошено павзу, але присутні чомусь не спішили до виходу, як це бувало попередно. Більша половина не рушалась з місць, а очікувала терпеливо продовження концерту. По короткій перерві хор відспівав "Разом товариші в ногу", а по відспіванню пісні, т. Семенов виголосив сердечний привіт від Укр. Роб.-Фарм. Дому в Ошаві, в якій з'ясував критичне положення робітничої кляси в теперішнім суспільстві, як також завізвав присутних до єдности, та побажав якнайкращих успіхів в просвітному напрямі на будуче. На закінчення хор відспівав "Червоний прапор", при чому всі присутні повставали з місць, на знак згоди до дальшої праці за визволення працюючих мас з капіталістичного ярма.

Робітники і робітниці росходились спокійно в святочнім настрою домів, а в серцях їхніх все відчувався клич, "Робітники єднайтеся"!

І вірю, що від дня 15. лютого ц. р. піде в Савт Поркюпайн наука повним ходом вперед, а робітники будуть якнайбільше горнутись до Укр. Роб.-Фарм. Дому, будуть піддержувати його після зможности своїх сил, а в заміну будуть побирати науку, котра буде для них корисною, як також для цілого робітничого загалу.

Присутний.

МИСЛИВЦІ.

Кенора, Онт.

Ще від останньої об'їздки по Канаді др. Назарука, не чувати було довший час про тих мисливців, що полюють за зеленими. Аж в неділу, 1. лютого заїхав до Кенори, Онт. представник інституту П. Могили в Саскатуні, п. Мазуркевич, бувший офіцер стрільців. Приїхав продавати шери. Та став захвалювати інститут П. Могили, що це є одинокий український інститут в Канаді, що за короткий час свого істнування вийшло з нього багато вчених. А хто купить шера за $25.00, то імя його буде записане в золотій книзі. Пишучи ці рядки, я не думаю виступати проти згаданого інституту, бо знаємо, що наука нам дуже а дуже потрібна і вчених людей в нас дуже мало. Та мав я нагоду читати кілька разів в часописах, що той могилянський інститут замісць вчених, продукує православних попів, котрі сіють роздори між нашим народом на еміґрації. Вище названий пан мав заразом і відчит на тему: "Події в Галичині і на Україні в часі світової і горожанської війни". Мазуркевич змалював мобілізацію і початки війни дуже поетично, що я чуть не розплакався. Згадав, як то на зазив наших народних діячів явилось 40,000 добровольців, готових віддати своє життя за Австрію. Але що вмішалися польські пани, то військова команда розігнала добровольців і тільки сформувався один курінь, який доказував чудеса хоробрости. А в нагороду за це австрійський уряд вивішав 36.000 людей в Галичині. Далі росказував про свої особисті подвиги.

Коли в Росії вибухла революція і Центральна Рада проголосила Україну независимою, він дезертирує з італійського фронту і без жадних документів добивається до Києва, а там поклонився мощам св. угодників в Печерській лаврі, вступив на службу до гетьмана і став командіром ескадрони. І все було-б добре, коли-б не прокляті більшовики, які заагітували селян та робітників і ті скрутили вязи гетьманові.

Вилявши більшовиків, референт переноситься до Галичини для боротьби з Польщею. Тут запитав слухачів, може кому дивно, чому ми програли ту війну? В нас не було дисципліни, треба було застрілити кілька вуйків, а решта всі як один були-б пішли до бою. А коли відносився до них людяно і словами їх закликав йти на фронт, то вони казали мені: А що ви тут робите, чому ви не йдете, а нас посилаєте? Ну, а ви знаєте, що всі на фронті не можуть бути! В нас не було підофіцерів, фрайтрів, капралів, цугсфірерів, бо наш хлоп не хотів служити за зупу, скидав мундур і йшов до дому, бо там тато йому морґ дасть. В нас не було ремісників, залізничників і телефоністів. А ще й те, що ми покладали надію на антанту, а тим часом 18 польських пань поїхали в Париж і своїм красним личком і ще дечим так вплинули на французьких міністрів, що вони рішили вислати армію Ґалера на нас. І це вирішило побіду по стороні Поляків. Тут почався відступ і знову боротьба з більшовиками. І знову посипалась лайка з уст Мазуркевича в сторону більшовиків.

На моє запитання, чому він так вихвалює гетьмана, який завів був панщину на Україні, силою гнав селян робити за дармо на панських ланах, а хто був противний тому, тих стріляли, вішали, мордували... — він сказав: "Гетьман мусів усмиряти і заводити порядок, а коли застрілив тисячу чи більше бідняків, то це нічо, Україна може без них істнувати. Більшовики більше вистріляли. А бідота не здібна до нічого, вона буйтувалась і домагалась скасовання приватної власности: а це є зле". А я спитав: "А чому січові стрільці під проводом Черника повстали проти гетьмана, чи і вони були заагітовані більшовиками?"

То він сказав, що були одиниці, що заздростили гетьманові, що він такий мудрий лад запровадив і тим довели до руїни. Бо тільки гетьман міг завести лад, бо він був чоловік багатий, мав 45,000 десятин землі, був ґенералом російської армії, бував на царськім дворі, мав знайомих в високих кругах за границею та ще й до того був шваґром німецького ґенерала Айхгорна. А ми, Галичане, котрі находились на службі у гетьмана, не дивились, хто править державою, аби тільки Українець. Бо ми не прийшли там порядки заводити, лише служити.

Отже ясно, що тим панам не в думці було, який дад буде на Україні, яка форма держави і чи народ хоче такої держави. Вони готові служити хоть-би чортові, тільки не свому народові. Наживатись кривдою свого брата, пишатись золотими погонами та звіздками. І видко, що дуже жалко було тому офіцерові за звіздками, бо з часта лапав рукою за ковнірець.

Товариші робітники, що ви скажете на слова того панка? Чи дійсно ті бідняки-пролетарі не здібні до нічого? Не можуть нічо будувати? От брешуть вражі панки! Бо робітники збудували свою могучу робітничо-селянську державу і обходяться гарненько без тих благородних і багатих гетьманів і їх посіпак. І хоч згаданий панок називав їх дикими, то робітники не просять його, ні йому подібних, щоб їх цивілізували, а самі будують свою власну культуру. Кажуть ріжні панки, що Радянська Україна, не є автономна держава в С.Р.С.Р., але є московська кольонія і Москалі наш нарід нищуть. А скажіть, панки, чи ліпше свій лан орати і все собі збирати, чи ліпше галицькому селянинові на панському лані за дванайцяте стебло збирати? Цікаво, що той панок не спімнув нічо, як живеться Українцям під Польщею та Румунією. Певно, що їм живеться гаразд, бо і єгомосць П. Крат запевняв, що добре. І не диво, бо-ж там не дикуни правлять, а "високо культурні" пани. Ну і цивілізують наших братів, аякже, вчать панської мови, культури. Електричними дротами печуть українського хлопа. Помимо того, що наш брат всі тягарі збуває, платить високий податок не тільки від поля, будинків, худоби, та псів, та бо ще й за сонце мусить платити, бо є податок від вікон. Хочеш сонця в хаті, то "заплаць"! А чи можна повірити в те, що українські бизнесмени та панки в Канаді визволять Україну? Та-ж їхні однодумці мали стотисячну загартовану в боях армію і не визволили! То не вже-ж тими розпещеними панками визволять? А може тими кав-боями, що збирає др. Назарук? Пусті ваші думки, панове. Виходить, що ви не здібні нікому! А ми увірені свято, що наші оборонці є за Збручем. Там є кадри нашої визвольної армії, вони здусять кровожадних польських і своїх панів і скинуть з наших братів кайдани.

І. Величенко.

РОЗУМ І ІНСТИНКТ.

Венкувер, Б. К.

Зорґанізувалося в Венкувер якесь товариство "Просвіта". Розголосило воно, що 1. лютого прибуде з Едмонтону лектор Ясинчук, і буде говорити про розум і інстинкт. Пішов і я послухати. В салі 25—30 робітників. Чекають. Вже й четверта година, а лекція не починається. Публика починає домагатися. Дехто питає, чи не хоче часом лектор випробувати наш інстинкт. Нарешті починається. Голова починає:

— Шановні зібрані і ви пани і панночки, до нас загостив добродій і т. д., який нам роскаже про розум і інстинкт... Я прошу пана добродія.

Пан добродій встає, пе воду, чухається в голову і починає:

— Розум і інстинкт...

Знову пе воду.

— Розум і інстинкт в чоловіка...

Знову пе воду.

— Пес має інстинкт, а розуму не має. Навчіть пса скакати і він буде скакати інстинктом, а не розумом.

Мій сусід: "А хіба-ж пес не ногами скаче?"

Лектор:

— Худоба пасеться інстинктом, а чоловік їсть розумом.

Пе воду.

— Як людину на нозі заболить палець, то в голові інстинкт почує.

Чухається в голову.

— Форд трийцить років тому назад працював за $1.70 денно, а нині вартує міліони доларів... А це тому, що він працював інстинктом.

Пе воду.

— Як їдете шифою з Венкувер до Вікторії, то за шифою летять птахи... інстинктом.

Передишка.

— Дитина вкрала олівець тому, що вона має інстинкт.

В салі сміх. Хтось закликає лектора триматися теми. Мій сусід каже, що це вже злодійський інстинкт. Лектор чухається, пе воду і каже, що буде триматися теми.

— Большевики падуть, комунізм валиться.

З салі:

— Тримайтеся теми!

— Та я до того йду.

Хапається "Укр. Роб. Вістей":

— Ваші "Вісти" писали, що більшовики валяться в Росії...

— Лишіть "Вісти", говоріть про інстинкт! — хтось гукає.

— Вас орґанізували ті, що їхали з Монтреалу в "бакс-ґарах" і на ключах до Венкувер.

В салі сміх і питання:

— Чи це належить до розуму, чи до інстинкту?

Відповідь:

— На світі істнує три кляси: капіталісти, середня і робітники.

— А ви до якої належите?

— Пролетаріят нічого не годен зробити, бо він має тільки десять пальців.

— А у вас кілько пальців?

В салі сміх.

Голова: "Відчит скінчився. Тепер можете ставити питання.

Питання:

— Поясніть нам дещо більше про ті кляси?

Відповідь:

— Ви належите до середньої кляси, бо носите білий ковнірець.

В салі сміх.

Питання:

— Як ми повинні боротися проти визиску: національно, чи інтернаціонально?

Відповідь:

— Еволюціонально.

Питання:

— Чи ви відповідаєте розумом, чи інстинктом?

Мовчить.

Голова:

— Пане добродію Ясинчук, відповідайте на питання.

Лектор:

— Не можу. Я вже змучений.

Чи змучений розумом, чи інстинктом, цего ніхто не дізнався, як і не дізнався, про що хотів говорити Ясинчук.

І. К.

НЕ ТАК СКЛАЛОСЬ, ЯК ГАДАЛОСЬ.

Сонвил, Ман.

Просвітна робота йде дуже поволі, але все-ж таки йде. А коли йде, то до чогось прийде. Тут було колись товариство Просвіта ім. Т. Шевченка, яке робило деяку роботу, однак не було досвідчених щирих людей, котрі могли-б провадити роботу як слід. Були тут ріжні учителі, які на зверх будьтоби щось робили, але на ділі вони дбали про самих себе. Один старався, бо мав склен, то-ж хотів мати костумерів, а другий хіба зробив те, що роздвоїв людей, затягнувши одних до католиків. Так повстала між людьми тут ворожнеча. Так робота впала на чотирох-пятьох людей, які одночасно були й в заряді.

Економічно фармері цеї місцевости також дуже підупали. Колись мріяли, що незадовго будуть їздити автомобілями системи МекЛаклен, а тепер нема куска хліба в хаті. А є такі, що вже й хати не мають, бо компанії забрали за довги. Тепер фармері рубають корти та міняють за хліб. Сторники дають за корт $3.50. Діти фармерів ходять до школи обдерті і батьки не мають за що їх одіти, а багато дітей зовсім не ходять і через те деякі школи цілком позамикані. А наші панки та їх ґазети пишуть про Радянські Республіки, вони бачуть і знають, що там діється, а що діється у них під носом, того вони не бачуть.

Таке діється коло нас. Приїде фармер до міста, подивиться на переповнені склепи, почіхається, та й їде назад холодний і голодний між свої мочарі та ліса, які приняли вже в себе не одні кости тих, що приїхали сюди в гости.

Зазнавши цих радощів, деякі бувші твердолоби знову прийшли до памяти та почали орґанізувати товариство. Переконалися, що одинцем нічого не вдіють ні собі, ні своїм дітям. Кажуть, треба лучитися й боротися за краще життя, бо жити таки хочеться. Тож на закінчення я кличу до місцевих товаришів, щоб бралися до праці, усунувши всякі перешкоди. Дбайте, товариші, про свою освіту та освіту своїх дітей, бо тільки освічена людина може бути свідомою, а тільки свідома знає як боротися. Лучіться разом, вчіться, як треба боротися за кращий на світі лад.

Петро Кончило.

Товариші! Не забувайте відновити передплату на "Українські Робітничі Вісти".

М. ІРЧАН. 26)

В БУРЯНАХ

Другий том спогадів з громадянської війни на Україні 1920 року.

(Продовження.)

А чортик під лівим ухом:

— Не закуриш!

А я йому:

— Мовчи, бо закурю!

— Побачимо!

— Ну побачимо!

Найшов коробку (вже роздавлена, але нічого, а в ній один, однісінький сірничок, до того "православний", себто з сіркою.

Сідаю, з усіх боків заслонюю,(бо тільки один-однісінький, а я хочу доказати чортикові під лівим ухом, що закурю).

Черкнув. Зашипіла сірка. Синенький, ледво помітний вогник.

Спічкі шведскіе,
Голофкі советскіе:
Пять мінут — вонь,
А потом — огонь!...

І вже й вонь крутить в носі, вже ось-ось повинен загорітися і — як на злість, — сірник погас. (Чортик з під лівого уха погасив.)

Закляв я по християнськи і — з'їв порохи з махорки. Гіркі, але — нічого собі. Так, як-би ви замісць вареника з'їли, ну скажем — гнилого оселедця. Враження однакове вийде, а смак... Що я можу говорити про смак? Я патентовий голодник...

Всеж таки чимбудь треба вбивати час. До вечера пів дня, як не більше, і я готовий збожеволіти. (Я ще не збожеволів?)

Цікаво все таки до чого я досиджуся? Якби можна так перескочити два-три дні вперед і не переживати цього, що має бути до того часу, а за це з боку дивитися, що мало бути. Ну й фільософія. "Самашедчіє". Невже мої думки такі попутані?

Ох й проклятущі-ж думки! — Цілком не слухають мене. Таке виправляють в голові, що мені соромно. Гей-би парубки на вечерницях. А-а! Це чортик під лівим ухом. Ось знову підспівує.

— Чуєш ти, мовчи! Не до співу мені.

А він:

Квоні моні доні моні
Насе кум квай кві,
Кум квай кво...

(А це по якому? — думаю.)

Умбрашерва, нікотіна,
Умбрашерва, шерва, шерва
Бум!

(Значить розум не мій!)

Насе квінкво проманінкво
Тра-рара.
Умбрашерва, шерва, шерва
Рум!

Рум? Який рум? Нічого не розумію. Нічо-го. Погано зі мною...

Схвачую голову в долоні, а вона пече. Е-е-е! Так би й казала. Чи від кропиви, чи від махорки?

Мовчить голова, не озивається. Бідна. Що-ж я буду робити без голови, як вона умре?...

Тьфу ти чорт! Я вже зовсім ідіот!

В ПОКУТСЬКОМУ СЕЛІ.

Скидаю кашкет і гарячу голову приложую до холодної землі. І забуваю про світ, про голод, про людей, про сонце, про кущі. Лину думками (силуюся) назад, через Київську, Подільську ґубернію, через Збруч, галицьке Поділля, через Дністер, аж там, де під горбом розстелилося, як дівоча спідниця в квітках, рідне село.

Старий Воробкевич якось співав давно:

Є с е л о р о д и м е, м і с ц я л ю б и м і
В а с я в и т а ю... — і далі не памятаю, забув, але це не важно. Важно, що я в селі, як дівоча спідниця в квітках. А в селі чотири головні фіґури: Мошко, "ксьондз", пан директор і шандар коло штреки*)... Це "підпора громадянства". Є ще "пан начальник громади", але це цуцик на послугах перших чотирох. В нього в дзюбенці**) невідлучна печатка, дома велике господарство, а в голові пусто і "честь", а взагалі має монопольний приступ до всіх сільських молодиць. Такий вже споконвічний звичай і сердитися нічого.

Найбільше сваряться в селі за межу і за це, що баба бабі сказала "салямандра".

— А твій чоловік камфотер!

І готова справа.

Чоловіки ходять похилені і думають, що треба платити в банку рати. Але на цілі рати немає грошей і платять проценти.

Молоді часом женяться перед весіллям, часом по весіллю, (рідко). А буває, що собаки вигребуть в грядках дитиня. Тоді в селі шум і всі язики мелять одно і то саме. А жандарм йде від "штреки" і має роботу. (Служба.)

Хлопці пасуть літом корови, курять кінські кізяки і борються з дівчатами, щоби доказати свою силу. А зимою ловлять синиць і в мамиських чоботах бігають на лід.

Дівчата сидять тоді на припічку або біля вікна і вишивають дрібно вуставки, або роблять паперові косиці.

Всі події відбуваються при таких декораціях: хати і хатки. В хатах (їх не багато) мальовані вікна, на подвіррі гноївка, віз, серйозно заняті кури, в стайні хрупають коні і румигають корови. Свині рохкають. (А під повіткою ще один (старий) віз, граблі, плуг, під стріхою коса і серп.)

В хатках: вікна позабивані онучами, стріха латана, під стріхою свячена вода і сухі гвоздики. Довкола хати пусто, тільки буряни. Немає воза, нема гноївки.

В неділю відкрита читальня "Просвіти". За столом піп, війт, всі радні громадські і инші "поштенні" ґазди. А бідні в сінях, або біля порога. Багачі горіногами читають ґазети і кажуть, що буде война. А є в читальни каса "Самопоміч". Але ніколи сама не помагає, доки багачі не ухвалять. Як дістане бідний позичку, то ставить господарям могорич. (Мошко через дорогу.) Пють горівку, (жовту-оковитку) і закушують "вурштами". Тай говорять про політику. Одні кажуть, що Кирило Трильовський коронувався в Жабю на гуцульського цісаря і збирає армію. А другі, що відколи Павло Лаврук послом, від тоді хлопови не подасть руки і ходить "по панцки", "руську ношу кинув". Кажуть, має бути міністром для хлопів. Тоді підуть в гору свині і можна буде заробити. Оце читальня "Просвіти".

*) Штрека — залізничий шлях.
**) торба.

ЧИ ВИ ВЖЕ МАЄТЕ

найновішу книжку відомого пролетарського письменника М. ІРЧАНА

КАРПАТСЬКА НІЧ

що недавно вийшла з друку? Якщо немаєте її ви самі, або ваші знайомі, то постарайтеся купити, а будете мати корисну книжку в хаті. Не тратить вона вартости навіть тоді, як ви перечитаєте її. Це довша повість з воєнних часів в Галичині і з життя робітництва в Америці. Коли читаєте, то не можете так довго відірватися від книжки, доки не перечитаєте до кінця.

Письменник М. Ірчан сам пережив війну і вірно описує всі ті страшні події в старому краю. Читаючи "Карпатську ніч" ви рівночасно багато вчитеся і то в найбільш приступний спосіб, бо ціла книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. Надрукована вона на найкращому папері, окладинка з артистичним малюнком в двох кольорах.

КУПІТЬ, А НІКОЛИ НЕ ПОЖАЛІЄТЕ! РОЗПОВСЮДНЮЙТЕ СКРІЗЬ ЦЮ КНИЖКУ.

Висилаються книжки за попереднім надісланням грошей.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ.

Замовлення з грішми посилати на таку адресу:

Ukrainian Labor News
Cor. Pritcard & McGregor
Winnipeg, Man.